Hvad skal vi svare disse smaa uskyldige?

Taler	Dato	Sted
Jacob Hoel	29 mai 1821	Stortinget

Omstendigheter
Debatt om oppgjørskomiteens innstilling

Hr. Præsident!

Kan Norge betale 3 Millioner Sølvspecier med 30 Aars paaløbende Renter? - Kan dette Lands Beboere, med Opofrelse af sine Eiendomme, med al muelig Anstrængelse, ja om de trællede indtil den blodige Sveed, være istand for at erlægge denne Fordring? Jeg troer dette oversrider Muelighedens Grændser.

Vi have allerede haft tilstrækkelig Kundskab om, hvor vanskelig det var, at udrede 2 Millioner Sølvspecier, endog den Tid, da Penge og Velstand var i Norge. Hvor levende maa det ikke staae i Enhvers Erindring, den Forbauselse Landets Indvaanere kom udi, da Sølvskatten blev os aftvungen; hvor Millioner Taarer, allerede den Gang, vædede Metal-Blandingen i Norges Bank. Hvor meget nu disse her foreslaaede Millioner Sølvspecier kom til at udgjøre i norske Sedler, dem vi ogsaa næsten aldeles mangle, uagtet vi tilbyde vore Gaarde, og alt hvad vi eie, til Pant; hvormeget siger jeg, dette Beløb kom til at blive med Renter, maaskee lig de man i Aaret 1818 paabyrdede de Uhældige, der restede med Sølvindskuddet - dette veed jeg ikke. - Jeg er derfor slet ikke istand til at begribe, at Norge skulle uden Penge, uden Handel, eller nogensomhelst Resours, være istand for at betale disse mange hundrede Læs reent Sølv, især nu da saa mangfoldige Eiendomme forud ere pantsatte.

Skulde nu al denne Fordring blive betalt, da er jeg tilbøielig at troe, at det norske Navn maae forsvinde af Nationernes Liste, og at vi, der i alle Henseender ere et agtværdigt Folkeslag, maae forlade vore Eiendomme, og enten omkomme, eller udvandre, som Hyrder, der intet Hjemsted eller Fædreland have - dog vi have allerede hørt, at Mænd her i Storthinget have sagt: bedre at døe for Fiende-Haand, end af Sult og Elendighed at omkomme i egne Arnestæder - (saa lød den

første Committee-Indstilling) - og jeg bifalder dette, om det kom dertil, af gandske Hjerte.

Saavidt som jeg ved Committeens Indstillinger, saavelsom nøie at tænke over denne Sag, skjønner, er det ikke mueligt for mig at finde, at Norge paa nogen Maade er forpligtet til at udrede denne Summa; ere vi ikke dette i juridisk Forstand, som jeg ved alle hidtil indkomne Oplysninger ikke kan finde nogen grund for at antage; vi er det ikke heller i moralsk Henseende; thi Danmark har jo beholdt Færøerne, Island, Grønland, de ost- og vestindiske Colonier, ei at regne de i Aarhundreder fra Kongsberg, fast hver Maaned, nedsendte Sølv-Transporter m.m., hvorfor vi fik Papiir tilbage, der tilsidst næsten ingen Værdie havde. Er her, som sagt, verken moralsk eller juridisk Grund, hvor i al Verden skal vi da paabyrde dette, allerede forud, saa forarmede Land en Summa, der intet meer eller mindre vil have til Følge, end at bringe de allerfleste Familie-Fædre fra sine Eiendomme, - hvorledes kan vi forsvare dette?

Hvad vil vaare Committenter sige, naar vi komme Hjem, og de see at vi have voteret dem fra Huus og Hjem - hvad vil de sige om os, som de overdrog deres hele Velfærd, naar de see sig ved Øvrigheden drevne fra sine Gaarde? Er nogen Skjæbne haardere end den, uden ringeste Brøde fra en velhavende, flittig og ordentlig Mand, at blive bragt til en Betler?

Tænk Eder, naar vi skal forlade vore Bopæle, hvor vore Barndoms Dage saa lykkelige henrandt, hvor vi som Mænd opdyrkede Jorden, og tænkte at efterlade vore Børn i utrængende Kaar. Lad os endvidere tænke paa den Dag, da vi med Kone og Børn maae vende Ryggen til vore retmæssige Eiendomme, hvorledes de smaa uskyldige Stakler vil spørge: Hvi skal vi flytte herfra, kjære Forældre! de vare jo stedse saa flittige og ordentlige? Hvad skal vi svare disse, som have ret til at fordre Ophold og Opdragelse af os?

Nei lad os handle overeenstemmende med Ret, Pligt og vor egen Samvittighed; ligesom ogsaa at tage med i Betragtningen de Evner det norske Folk nu er i Besiddelse af; Følgerne maae blive som Forsynet har bestemt over os. Større Ulykke end at betale meget meer end 700 Skippund reent Sølv, at sige naar Renterne tillægges, kan jeg ikke tænke mig.

Men skulle andre Nationer med Fiende-Haand brøve os vor Selvstændighed og Frihed, da Medborgere! Lader os vise, at vi ere Sverres og Hakons Afkom

værdige, lader os da foragte det Liv, der stundom lader til at være Legetøi i de Mægtigeres Hænder. Falde vi da for Menneskehedens sag, for Frihed og Retfærdighed, saa lad det skee - vort Minde vil af de sildigste Slægter omtales med Ærbødighed, og vore Undertrykkere bør da kun faae Aadsler og Cadavere at fryde sig ved - lad dem saa regjere over vore golde Klipper og besætte Norges gamle trygge Land med egne underkuede Trælle. O! langt heller opoffre vi Livet, end tigge Brødsmulerne hos vore Undertrykkere.

Man tilgive disse Udladelser - Enthusiasmen for Fødeland - for os selv, for ufødte Slægters Held, har virket stærkt paa mig - og bør gjøre det paa Enhver, der troer det Pligt og Ret at tale her, hvor Norges Skjæbne saa aldeles hænger af nærværende Sag. - Jeg gjentager det, Ingen støde sig over det her Fremsagde er frit - jeg taler blandt et frit Folks Repræsentanter; vor elskede Konge vil høre oprigtigt Sprog, han foragter visselig den Nedrige, der troer at tilvinde sig Lykke og Hæder ved lumpen Smiger.

Hans Kongelige Majestæt har selv besvoret vor Constituion, han vil og frede over den. Skulle nogen udenlandsk Magt gjøre Forsøg paa at angribe os, det jeg af Europas humane Regenter ikke kan troe - er da ikke Scandinaviens forenede tappre Folkeslag, under en saa udmærket Konge, istand for at holde Fienden tilbage? Til vor Konge henflye vi da, han, Frihedens kjække Forsvarer, vil staae os bi - vil kraftigen forsvare os.

Paa overanførte Grunde er min Bestemmelse saaledes: Jeg nægter ganske den danske Fordrings Retmæssighed; men derfor er det ingenlunde meent, at jeg efter nærmere Overeenskomst mueligens kan indvilge en Deel

Kilde
"Storthings Forhandlinger i Aaret 1821", del II, s. 341 - 346.

Emneoversigt
Innlegg i Stortinget

URI
https://www.virksommeord.no/tale/hvad-skal-vi-svare-disse-smaa-uskyldige